

Entitats i empreses)

Pere-A. Fàbregas

President Coordinadora
Catalana de Fundacions

Què hem après de la situació creada per la pandèmia? Les fundacions i la COVID-19

El sector fundacional de Catalunya, de tanta tradició i tanta presència a les activitats socials i econòmiques del país, ha rebut, i està rebent, un fort impacte de la crisi provocada per la COVID-19. Les més de dues mil fundacions catalanes en funcionament representen aproximadament un 2,5% de l'ocupació, i un 1,5% del PIB del país, i estan presents en els àmbits sanitaris, socials, de la cultura, de l'ensenyament, de la recerca, i tants d'altres. S'estima que més d'un 25% dels serveis de salut del país, tan imprescindibles, es porten a terme en fundacions, i que les fundacions tanmateix representen més de la meitat de l'ocupació del transcendent tercer sector social de Catalunya.

Si ens plantegem què hem après amb la pandèmia, hi ha una primera cosa potser més genèrica però no per això menys important. Hem viscut en un món que, marcat per la seva superficialitat, pel seu viure al dia, i per la seva cerca permanent de la immediatesa, no ens ha deixat adonar dels problemes de debò, dels problemes que han anat evolucionant en silenci, d'allò que els experts en estratègia anomenen "els senyals dèbils de l'entorn", que són els que realment canvien la societat.

Quan Bill Gates, el 3 d'abril del 2015, després de la crisi de l'Ebola, va fer la conferència titulada *The next outbreak? We're not ready*, en què pronosticava que el pròxim problema greu de la humanitat seria una pandèmia produïda per un virus, ningú no li va fer cas, i quan ha aparegut, ningú no estava preparat, ni aquí ni enlloc. Tampoc no estaven preparats els sistemes sanitaris, ni els equipaments, ni els materials necessaris. Potser ens hauríem d'escoltar menys, i escoltar més la societat, els seus canvis, els seus perills, i els seus problemes, per no enganyar-nos amb falses realitats i estar més amatents a allò que cal i que és realment important.

Les fundacions amb la crisi del coronavirus s'han vist afectades de forma diferent segons quina era la seva especialització de servei a la societat, i han hagut de reaccionar i adaptar-se a les noves realitats amb esforç, dedicació i el tarannà de proximitat i valors que caracteritza el món fundacional.

Les fundacions de salut han estat immerses en l'esforç del món sanitari global, defensant la salut dels ciutadans, amb els mitjans disponibles, amb valentia i eficàcia. Una situació amb moltes complexitats, inicialment molt difícil, i que a poc a poc s'ha pogut anar administrant.

19

Les fundacions de cultura, que necessiten reunir persones per fer la seva activitat, siguin museus, sales de concert, teatres, visites al patrimoni arquitectònic i artístic, exposicions o festes populars, han perdut totalment els seus ingressos des del primer dia de confinament, i caldrà veure com i quan podran recuperar una certa normalitat i superar la davallada econòmica.

Les fundacions educatives han vist les seves instal·lacions tancades, i han hagut de construir en molt poc temps alternatives virtuals per continuar d'alguna manera amb la tasca d'ensenyar i educar les noves generacions. En aquest àmbit, molt regulat, els plantejaments de com tornar a la normalitat han anat oscil·lant, creant un cert desassossec entre les escoles, els alumnes, i els pares i les mares.

Les fundacions de serveis socials han vist com augmentava la seva demanda de serveis, situació que anirà a més quan es desenvolupi en tota la seva intensitat la important crisi econòmica que seguirà a la crisi sanitària i a l'obligat confinament de tot el país durant tantes setmanes.

Les fundacions de recerca, sobretot les de recerca biomèdica, han hagut de reorientar les seves prioritats per aportar feina i treball a la recerca de la vacuna, medicaments o tractaments que permetin afrontar la pandèmia i els possibles rebrots, protegint la humanitat i evitant que es repeteixi la greu situació que hem viscut.

La ciutadania, tocada pel gran impacte emocional de la crisi sanitària, ha reaccionat amb molta rapidesa i solidaritat, i les donacions per ajudar a superar la crisi s'han multiplicat. La resposta ha estat important, la qüestió és com aconseguir que no passi i s'oblidi, i com i què cal fer perquè es consolidi i s'esperoni la voluntat filantròpica de les persones a la societat catalana.

La crisi també ha fet palès que la societat tenia possibilitats de viure d'una altra manera la seva relació amb les tecnologies disponibles. Hem fet un salt increïble en les setmanes del confinament en la utilització del teletreball, però també, i això és molt important, de la teleescola i de la telefamília. Un canvi que ha vingut per quedar-se.

Moments difícils i de prova per a les fundacions, que es podran superar amb tarannà, valors i esforç. Les fundacions hauran de fer bé la seva activitat com sempre, seguint amb l'important avanç dels instruments de transparència dels darrers anys per poder assolir des de la seva realitat, i amb una sòlida reputació corporativa, i també amb la utilització de les tècniques escaients, l'accés a noves formes de finançament i de relació amb els seus grups d'interès. Tot això, embolcallat amb el treball permanent i silenciosos d'adaptar-se i liderar el salt tecnològic, l'anomenada transformació digital, que canviarà les maneres de treballar i de relacionar-se amb l'entorn. Un darrer element és l'evidència viscuda que quan la societat té un problema greu, l'única manera d'afrontar-lo i superar-lo és la col·laboració intensa i generosa d'allò que és públic i d'allò que és privat que permeti afrontar els reptes i construir noves realitats.

En definitiva, com escrivia Henry Kissinger, a The Wall Street Journal el 6 d'abril passat: «Ara vivim en un moment que definirà una època. El desafiament històric per als líders és gestionar la crisi, mentre construeixen el futur».